

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyéni tagok egész évre 8 K, t. n. községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P Á L
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán, hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kiárling 10,489. szám

A választói jog nemzeti reformja.

Írta: **Baross János**, orsz. képviselő.
Budapest, 1910. február hó.

A legfontosabb feladat, amely a jövő parlamentre vár, a népjogok kiterjesztése, a választói jog reformja. Ebben a kérdésben nem lehetnek pártszempontok, nem érvényesülhetnek kortes célok, minden jó hazafi előtt csak az ezeréves magyar állam fönmaradása kell, hogy lebegjen.

Véleményem zerint meg lehet oldani kérdést a nemzeti érdekek figyelembe vételével prulatás nélkül is. Andrásynak azért kellett a pluralitáshoz fordulnia, mert a koalíció kormányvállalásakor létrejött paktumban a király megkívánta, hogy a Kristóffy-féle darabont választói javaslatban megállapított 2700000 főnyi választó képezze az Andrassy-féle javaslatnak is alapját. Sajnos Magyarország nemzeti viszonyai olyanok, hogy ilyen alapon pluralitás nélkül nem lehet választói jogot csinálni. hacsak a magyar nemzeti állameszmét nem akarjuk feladni. De tudjuk, hogy Kristóffy miért csinálta az ő javaslatát. Nem azért, hogy a magyar nemzetnek használjon vele, hanem azért, mert Bécsből ráparancsoltak. Bécsben pedig szeretnék, hogyha Magyarországra rázudithatnák teljes erővel a nemzeti agitátorokat és mint azt már 48-ban is csinálták, amikor a hazáért harcoló magyaroknak házaít felgyújtották, cs. ládjaikat lemészároltatták a Bécsből felbujtogatott oláhokkal, így most egy radikális választói jog segélyével idehaza támadják a jogaikért küzdő magyarokat félrevezetett nemzetiségekkel.

Az új parlamentnek tehát végleg félre kell dobni a Kristóffy-féle javaslatot és úgy kell megoldani a választói jog reformját, hogy az egyrészt biztosítsa a magyarság és a vele együtt érző délvidéki és dunántúli svábság szupremáciáját a nemzetiségekkel szemben, másrészt pedig, hogy a bécsi szolgálatban levő nemzetközi szociálisták a városokban ne terrorizálhassák a hazafias munkásságot és polgárságot.

A Kristóffy-féle választói jognak alapja az irni-olvasni tudás volt. Ezt feltétlenül el kell ejteni. Én elismerem, hogy egy művelt államban az általános választói jognak nem lehet más

alapja, mint egy műveltségi cenzus, azonban az irni-olvasni tudás még nem műveltség, ez még csak eszköze a műveltségnek. Hogy a mi országunkban mi az az elemi műveltség, amit a választói jog alapjává lehet tenni, azt előírják az 1868. évi LXXIX. és az 1907. évi népiskolai törvényeink. Az ezekben előirt elemi iskolai tankötelezettség sikeres elvégzése lehet csak megbízható alapja az általános választói jognak. Nemzetiségi szempontból is csak az ilyen élő törvényeken nyugvó kulturcenzus nyújthat elég garanciát. Hiszen a fentebbi törvények megkövetelik a hazai földrajz, történelem, némi közjog, sőt az államnyelvnek elsajátítását is a népiskolákban. A mily mérvben fog tehát terjedni nálunk a törvényeinkben előirt ezen elemi kultúra, ép oly mérvben fog az érvényesülni fokozatosan, mint az általános választói jog egyedül megbízható reális alapja. Mivel azonban a mi elmaradt országunkban még az elemi kultúra is csak hosszú évek múlva fog általánossá válni és mivel továbbá sok nem magyar anyanyelvű jó polgárunkat kizárni a polgári jogokból igazságtalanság lenne, addig is ki kell terjeszteni és leszállítani az adócenzust, hogy a kisbirtokosok és kisiparosok széles rétegei bevonassanak az alkotmány sáncaiba.

De nem szabad megtelepednünk a munkásokról sem. A 40 évvel ezelőtt készült választói törvény idejében nem igen volt Magyarországon még gyár- és ipar és így a munkásság társadalmi osztálya sem alakult ki, tehát ezekről a törvényben nem is lehetett intézkedés. Ezt a hiányt pótolni kell az új parlamentnek. Ezek részére egy szociális cenzust kell megállapítani, amely az irás- és olvasáson kívül rendezett családi viszonyokat, törvényes házasságot, önálló állandó lakást, állandó alkalmazást, a család eltartására elégséges minimális keresetet kívánnak meg, egy szóval csak azt és annyit, amit minden rendes, becsületes munkás ki tud mutatni, el tud érni. Viszont azonban a csavargó, dologtalan, megbízhatatlan, minden zavargásra hajlandó munkakerülő elemet ki kell hagyni, mert a választói jog elsősorban nem jog, hanem kötelesség. A választói jognak végső oka és célja ugyanis nem az egyesek érdekeinek keresésében, hanem

annak a magasztos közs-életnek fontartásában és szolgálatában kell állani, amit nemzeti állammak nevezünk. Aki tehát olyan haszontalan ember, hogy saját egyéni és családi életét sem tudja tisztességesen berendezni, az nem méltó arra, hogy szerepet kapjon az ország sorának intézésében.

Mindez óriási lépés lenne a demokratikus haladás útján, a nélkül, hogy forradalmi és nemzetközi törekvéseket segitenénk vele elő. Ebben a kérdésben össze kell fogni minden jó magyar embernek, legyen az kis vagy nagy birtokos, kereskedő, iparos vagy munkás, katolikus, protestáns, vagy zsidó, legyen 67-es vagy 48-as, mert ettől függ a magyar nemzet fönmaradása vagy pusztulása.

Örömmel látjuk, hogy ebben a kérdésben minden pártban vannak emberek, akik közösen éreznek, és akik előtt nem a pártosság, hanem az ország közös érdeke lebeg. A magyar társadalom vezető emberei osztályra és pártállásra való tekintet nélkül március 19-én erről a kérdésről a budapesti Vigadó nagytermében országos gyűlést rendeznek Reméljük, hogy ezen az országos gyűlésen, ebben a nagy nemzeti kérdésben össze fognak tartani a jó hazafiak és egyhangulag fogják ellogadni az alábbi határozati javaslatot:

1. A választási jog legalább 24 éves korhoz és állandó önálló lakhelyhez köthessék.
2. Addig is, míg közoktatás-ügyünk odáig volna fejleszthető, hogy a választói jog alapját a népnevelési általánosan kötelező tanfolyamok teljes és sikeres elvégzéséről tanuskodó bizonyítvány képezhesse, az általános szavazati jog csak oly messze-menő garanciális rendelkezések mellett valósittassék meg, amelyek az értelmiséget közéletünkben megillető irányadó befolyást hatékonyan biztosítsák.

Ily rendelkezések hiányában a választói jog — irni-olvasni tudás feltétele mellett — megfelelő adócenzushoz és a munkásosztálynak erre hivatott tagjait felölelő oly szociális cenzushoz köthessék, amelynek kritériumait nős vagy özvegy állapot, rendszeres alkalmazás és részletesen megállapítandó minimális kereset képezne.

3. A szavazati jog megállapításánál irányadónak vett szempontok a választókerületek új beosztásánál teljes mértékben érvényesüljenek.

Fel a zászlót!

Egy párt és két vezér.

Mi vagyunk az utolsók...

Egyesülésben van az erő.

Székelyudvarhely, 1910. febr. hó

(-gh.) Megalakultak. A „Nemzeti”-nek hazudott, de tényleg az országot Ausztriának kiszolgáltató „Munkapárt” lakájbandája együtt van. Megnyitlak a sirok és előbujtak a zsákmányra áhító poloskák, hogy Bécs kegyelméből az ország testén ismét lakmározzanak; még jobban kiszívják a nemzet véréit és életerejét véglegesen elgyengítsék.

Ingyenes vasuti jeggyel,apidíjjal és teljes ellátással, közigazgatási hajcsárok buzgólkodásával terelték össze az „érdeklődő” publikumot Budapestre.

Régi osztrák recept, mely — sajnálatos és szégyenletes — annyi idő óta bevált ebben a súlyos erkölcsi betegségben szenvedő, degenerált, elárvult, leigázott, osztrák járomba fogott országban, melynek papiroson még eddig Magyarország a neve.

Akadnak hitvány pribékek, kik pénzért, a nyomorult Judás szerepére vállalkoznak. Hiszen a magyar haza javával, a nemzet szüzi tiszta becsületével — aránylag — oly kevesen törődnek...

De hát hol vannak az igazi hazafiak!? Hol van Kossuth Ferenc és Justh Gyula? Miért késnek hazafias testvéri kezét fogni s arról a magyar nemzet méltó fiait lángoló hazaszeretettel értesítvén, egy-egyten egy táborba szólítani!? Miért engedik, hogy az osztrák garasokon megvásároltak teljes erővel törhessenek a nemzet fiaira és legtöbbjét, mint szétszórt buzakévet: elragadják a dühöngő szélvész!?

Ma még a nemzet lelkében egyértelműleg él a függetlenség után való vágyakozás. De ha a „Muszkapárt”-nak a maga módja szerint sikerülhet behálózni az országot és bilincsekbe veri a szabad vélemények megnyilatkozását is, akkor késő lesz már a testvéri kézfogó...

A vezérek vezessenek! Itt most minden kicsinyes személyi érdek el kell némuljon, mert a haza becsületéről, a 48-as eszmék feltétlen diadaláról van szó.

Bátran elmondhatjuk Bethlen István grófnak az erdélyrészi magyarság megmentésére vonatkozó jelszavát: „Mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók, kik ezen feladatot még teljesíthetik.” És abban az élet-halál küzdelemben, mely Bécs és mi közöttünk négyszáz év óta tart, mi leszünk a vesztesek, ha vezéreink most, a tizenkettedik órában hazafias kötelességüket elmulasztják. Mi-

nél később egyesül a két vezér felé hajló egységes 48-as függetlenségi tábor, annál nagyobb veszteség, annál több pusztulás érheti a nemzet érdekeit.

Vajha gyenge erőnkől jövő erős szavaink visszhangra találának székel testvéreink körében és így minél erőteljesebb akció támogatná hazafias törekvésünket...

Fel a zászlót! Egy párt és két vezér nem vezethet. Mi vagyunk az utolsók. Egyesülnünk kell. Egyesülésben van az erő. Aki ennek ellensége, az Bécs felé hajlong! Aki az egyesülést nem akarja elősegíteni, igaz lélekből a magyar haza önállóságát, függetlenségét nem szolgálja.

Fel a zászlót, melyet Bécs fondorlata, alattomos játéka szakított két felé. Forrassza egybe a valódi hazaszeretet, mely mindennél előbbre való!...

— **Erdélyrészi főispánok.** A „muszkapárt” — beavatott hír szerint — minden egyes kerületbe állít jelöltet. Céljainak megfelelő módon rendezi be a mandátum-szállító főispáni állásokat is. A Székelyföldre a legelenségesebb indulattal választottak meg őket; már nevük is a legnagyobb erőszakot, korrupciót jelenti be. — Udvarhely vármegyét Haller János gróffal, a jól kipróbált vén vadászszal boldogítják. Haller annak idején még az Isten házat sem kímélte a politikai manővertől. Erőszakoskodásaiban határt nem ismert. Valóságos spicli-had vette körül és a vármegye tisztviselő-karát a legkíméletlenebbül üldözte. Most azonban egészen új állapotokat talál. Erős ellenfelekkel lesz dolga, akiket tokánnyal és egyebekkel nem lehet majd lekenyerezni. Csikvármegyének is gróft küldenek Wass György személyében, míg Háromszékvármegye már bárót kap Szentkeresztly Bélában. Marostorda és Maros Vásárhely nyakára Erődy Sándor darabontot ültetik. A szomszéd Nagyküküllővármegye Haller József gróft, a Haller János fiát kapja, hogy apjával közelebbről „muszkálkodjanak.” Kisküküllőben Kemény Ákos báró, Fogarason Széll József és Nagyszebenben Thalmann, mint hűséges császár szolgák — megmaradnak. Szolnokedobokába Bethlen Balázs gróf és Alsófehérmegyébe Szász József került. Ugy-e gyönyör egy kompánia? Valóban kedve telhetik bennük Héderváryék- és a császárnak. Ezek borítják reá hazánkra az örökös gyászfátyolt. Rohanjatok feléjük magyarok! Köszönsétek sirásóinkat...

A régi levelekből.

Székely népünk — hála az égnek! — minden időben elég szapora volt. A mint a rohamosan szétoszló kis birtok nem volt képes mindnyáját eltartani: a megélhetési viszonyok kivándorlásra kényszerítették egyeseket, főleg azután, hogy a vallási és polgári jogokat védő Bocskai és Bethlen fejedelmek seregével távolabbi vidékeket is bejárva, tapasztalták, hogy meglehet élni a szülőföld határain túl is.

Többen a nyomasztó terhek alól is igyekeztek más vidéken keresni a megélhetést. A Rákóczi György lengyelországi szerencsétlen hadjárata után következett gyakori feje-

delmi változások. A Lipót király uralkodása alatti német vallón katonaság garázdálkodásai. A török beütések miatti terhes állapotok tulajdonképpen nehezítették a székelyek vállaira, és kényszerítették a terhek alól menekülésre, kivándorlásra.

Már 1640-ben Herczeg Lőrinc elzalogosított beisó házas telkét a hozzátartozó külsőkkel együtt eladta Gergely bátyjának „mikor Kolozsvárról haza jöve mondván, hogy én többé nem jövök Etédre.” Így ada Herczeg Gergely neki „egy fehér szőrű lovat 7 frt.-ba, egy nyeret, egy inget és egy gagyát másfél forintba”.

1666. június 2-án „Fejérvárott lakó Birtalan János feleségével Kata asszonnyal nemes emberek” eladták Etédén Mihály Deáknak birtokukat a Mihály Deák háza és Török Ferenc öröksége vicinitása között. „Ada Mihály Deák Birtalan Jánosnak és feleségének 8 frtot és egy fejelés eszmát örökre fiáról fiura. A házhoz tartozik egy szántó Cséje oldalán, Bartalisban egy pallag, Bakotovában egy szénafü”.

Gagy Györgyöt 1626-ban Csávásról hívják haza tanúnak, mert László Lőrincz tőle vette azon földeket, melyekért Deák János pereli és meg is verte, úgy hogy „holt elevenen hagyta” s mikor „megalkuták” 4 frtot kellett fizetni „az verésért, felét szentmargit napkor, felét szentmárton napkor.” Gagyi István Csittszentivánon lakik 10 évvel később, Gagyi Péter Szentgerliczén 1640. körül. 1634-ben még Etédén lakott 1647-ben a marosszéki lustrán, mint szentgerlicei lakos van fölve, de 1658-ban adta el Etédén „házaörökségét”-t. Gagyi Sámuelnek Miklós nevű fia 1750-ben Parajdra telepedett át s azóta már több családdá szaporodtak ott utódai.

A kuruc háborúk elől többen kiszöktek Méhesre. Küss György után mostoha gyermekei Gagyi Ferenc és testvére Piroksa Mihályné kitétek az édes apjuk néhai Gagyi András házából, elhalván az édes anyjuk Herczeg Márta, Turban telepedett le. Turból hozott levelet 1708. június 25-én Gagyi Ferenc, hogy „müschétás apja Kiss György Turban adózik, a fejedelem articulusa szerint ki hol lakik ott tartozik adozni” s így Etédén nem tartozik adozni. (Még ekkor volt birtoka Etédén).

1740. április 10-én már rendes uton mentek többen Méhesre a következő szerződés alapján:

„Nemes Udvarhelyszékben Etéd nevű faluban lakó személyek u. m. 1. Sidó alias Pap Mihály, 2. Kelemen István, 3. Birtalan Miklós, 4. Csendes Ferenc, 5. Birtalan György, 6. Kelemen Gergely, 7. Király András, 8. Ambrus András, 9. Farkas János mindnyájan nemes és szabad személyek. Lamentálják, hogy az Istennek ítélte a szükidő s a drágaság anyira enerválták, hogy tovább már lehetetlen supportalniok, kéntelenitettek kibontakozni s oly keresztény Possessor keze és protectioja alá magukat recipialniok, kinek szárnyai alatt nyughassanak s magokat és házaik népét táplálhassák bizonyos ideig. Az méltóságos ur Vas György ur kegyesen resolva a maga clientelája alá recipiálja ide Méhesre az

maga földire (minthogy reformatusok 12 személlyel. A méltóságos ur fundust ad hova külön külön építhessenek magoknak residentiat, lakó házat s ahoz kívántató hajlékokat, mire a méltóságos ur vesszőt ad és karót in super az határon szántóföldeket és kaszáló helyeket a hol oeconomisalhassanak, sőt tűzifát is ingyen pénz nélkül az nemes Dobokavármegyei czegei határról csak magok hozzák el.

Személyenkint annuatim egy-egy Tallért v. 77 máriást adnak seorsim et sigillatim insuper egy-egy vecturátis ki-ki maga ereje szerint 7. mértföldre, annak felette usú con veto et juxta veteram consvetudinem mindenféle termendő gabonájából az tizedet, bárányból és Rajjból az tizedet kiadni tartoznak. Tunc quando elmenő szándéka lészen meg adván taxáját és adósságát (hamit fog felrakni a méltóságos possessor urtól) azt cum gratiarum auctione exolváln, szabadon elmehet.

Kolozsmegyében Méhesen méltóságos ur czegei Vass György udvarházánál.

An. 1740. die 10 Aprilis Stephanus A. Szokolai pert. nob. Eccl. Rf. ta Méhensis Praedicator Aron Balogh de Losárd.”

1840-ben Kelemen Sámuel telepedett le a Mezőségen s mint vagyonos ember 1868-ban Kolozsvárra költözött családjával. Ujabban egy pár család a fehéregyházi telepítvényen gazdálkodik.

Az ilyen kitelepülések által csak haszna van a nemzetnek, a hazának.

Vajha az amerikai kivándorlás helyett így a hazában itthon keresnének munkát és lakó helyet most a szülőföldről eltávozni kénytelen székely atyánkfiai!

Gagy Samu.

A császármadarak.

Irta: Csörgő Gábor.

Van egy ország. Neve: Ausztria. Ott lakik a császár. Van egy másik ország is, — Magyarország. Itt nem lakik a király, sőt a császár sem. Ellenkezőleg itt él és élőkodik egy garmada császármadar.

Ezek a madarak, — emberek. Külsőleg. Belsőleg üresek, tartalom nélküliek, vázák. Ott járnak mindig, a hol hizni, tollasodni lehet anélkül, hogy kétes existenciájukat veszélynek tennék ki.

Igazán érdekes, hogy ezeket a császármadarakat Bécsből táplálják. Odahatnak minden erővel, hogy gyarapodjanak, sokasodjanak.

De egy másik műtetet is végeznek rajtuk. A lelküket kerítgetik, gyurják, idomitják addig, míg önuralmukat, akaratlanul is elvesztik. Médiomokká vedlenek át. A mindenható öreg császár pedig boldogan nézi a szárnypróbálgatást. Nos, e pont után eljutottam a „Nemzeti Munkapárt”-hoz, a császármadarak tarka-barka, értéknélküli seregéhez.

Elfeledett, eltemetett, megvetett emberek bujnak elé mindenünnen. Kegyelmes és nem kegyelmes urak, kopott bárócskák, elcsapott és letrótt hivatali méltóságok. Csusznak, másznak s megnyilik számukra a „Nemzeti Munkapárt”, mert az most mindenkinek megnyilik. Mehet oda bárki, rang és foglalkozás nélkül. Az se baj, ha tegnap jött ki Váczról.

Sőt még előnye az illetőnek. Az ilyent úgy hívják, hogy „használatos” ember. Főispánnak, avagy királybiztosnak elsőrendű minőség,

És ez a társaság képezi a Nemzeti Munkapártot!

Tiltakoznia kell az egész magyar hazának az ellen, hogy a nemzeti címet fölmerték venni! Használják az „osztrák” „nemzetiellen”, „nemtelen” címet, mert ez illeti meg őket.

A munka neve alatt egyesültek a semmittevésre. Ez a semmittevés Magyarországra vonatkozik. Mert fognak ők dolgozni, csak hogy másnak, Ausztriának. A jelszavak alá rejtett rémes valóság megdöbbeneti az embert. Napnál világosabb, hogy ez emberek, nem a nemzeti állam kiépítésére, hanem a haladás, az önállóság letörésére szövetkeztek.

Elsikkasztották az általános választói jogot, nem óhajítják az önálló bankot, kikapcsolták a katonai követeléseket, s ennek dacára munkára egyesülnek.

Tisza István és császármadarakból álló serege: nem fogja bevégezni, sőt megkezdeni sem hirhelt „nemzeti” munkáját, mert a honfiai érzés vihara elsöpri a földszinéről minden szennyével együtt!...

HIREK.

— **Hihetetlen hírek.**

Mondják, hogy a nemzeti munkapárt nem — tényleg nem osztrák és muszkapárt;

mondják, hogy Kállay képviselő ur megválasztása iránt a népszerű Dr Nagy Györgynek sikerült érdeklődést kelteni;

mondják, hogy a két vezérlet alatt működő függetlenségi párt — egyesülés nélkül is győzelmet arat;

mondják, hogy a volt darabontok Haller gróf főispánságának titokban nem örülnek;

mondják, hogy a beiktatás beiktatás nélkül is lehetséges;

mondják, hogy az új főispán a régi spicli-rendszert feltámasztani nem fogja;

mondják, hogy Héderváryék kormányzása „pünkösti királyság” nem lesz.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— **Választási mozgalmak.** Ország-szerte megindultak az egyes pártok szervezkedései. Vármegyénket sem hagyta érintetlenül. A székelykereszturi kerület kérésére Kossuth Ferenc pártelnök ifj. Ugron Gábor nyug. főispánt ajánlotta 48-as függetlenségi Kossuth-párti jelöltnek. Ifj. Ugron Gábort szombaton bucsuztatták el Maros-Vásárhelyen egy tisztán neki szentelt rendkívüli közgyűlés keretében. Azok a meleghangú emlékezősek, a melyek bucsuztatása alkalmából elhangzottak — írja a „Székely-Eltenzék” — büszkeséggel tölthetik el Ugron Gábort. Dr. Bernády György polgármester kiemelte, hogy szeretett székely fővárosunk fejlődésének történetében a legjelentősebb három évhez fűződik főispáni kormányzata s így maradandó emléket emelt magának. A többi szónokok is mindnyájan a legmelegebb szeretettel emlékeztek meg a nagytehetségű, kiváló hazafiról. Egyhangulag, teljes lelkesedéssel fogadták el a tanács

javaslatát, mely kimondja, hogy ifj. Ugron Gábor főispáni érdemeit jegyzőkönyvileg örökíti meg. A kormány-párt minden kerületben léptet fel jelöltet és meghúzzák mellettük a szíjat s kinyitják az erszényt. Tehát ezzel szemben a hazafias érzésű székely népnek erős és megbízható embert ajánl Kossuth Ferenc pártvezér, aki már bevált a megyei élet terén. Meg vagyunk tehát győződve, hogy székely testvéreink ifj. Ugron Gabort szintén azzal a megérdemelt szeretettel fogadják és viszik annak idején zászlóját diadalra, mint a mellyel a székely főváros bucsuzott el tőle.

— **Áthelyezés.** A székelyudvarhelyi törvényszék elnöke Fejér József oklándi járásbírói hivatalszolgát, saját kérésére, eddigi minőségében a székelyudvarhelyi törvényszékhez helyezte át.

— **Nagy idők tanja.** Ismét egygyel kevesebb a 48-as nagy idők hőseinek száma. Osdolai Kun Sándor 48-as honvédhuszár őrmester hunyta le szemeit életének 80-ik, boldog házasságának 49-ik évében hétfőn éjjel 11 órakor Székelyudvarhelyt. A derék harcos temetése tegnap d. u. 3 órakor, a ref. egyház szertartása szerint, általános részvét mellett történt meg. Nyugodjék csendesen!

— **Kamarai ülés.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara Maros-Vásárhelyt, hivatalos helyiségében e hó 25-én (pénteken) d. u. 3 órakor teljes ülést tart, melyen Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának a törvényhatósági ipartanácsba küldendő tagokra vonatkozó megkeresését is tárgyalni fogják.

— **Szabad lyceum.** Az iparosok szabad lyceumán vasárnap is igen sokan vettek részt. Szabó Dezső főreáliskolai tanár tartott szabad előadást a választói jogról. A mind végig általános érdeklődéssel kísért előadás után Balázs János szavalt igen ügyesen. A szózat és himnusz lelkes éneklése nyitotta, illetve zárta be az élvezetes lyceumi előadást. A működőknek pedig Biró István tanár mondott köszönetet.

— **Közügylési kiküldöttek jelölése.** A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár végleges átszervezése előtt állunk. A közgyűlési kiküldöttek megválasztása folyó évi március 13-ára van kitűzve. Szükségesnek mutatkozik, hogy a választás minél alaposabb kerestülvitele érdekében, bizonyos iránymutató megállapodás jöjjön létre. E célból vasárnap, e hó 27-én d. u. 3 órakor Székelyudvarhelyt, a polgári önképző- és segélyező-egylet nagytermében megtartandó jelölő értekezlet lesz, a melyre e helyen hívjuk fel vármegyénk összes iparos, gyáros és kereskedő munka-adóinak figyelmét. Arra kérjük, hogy az ügy érdekében, minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek.

— **Kisiparosok szövetkezése.** Székelyudvarhely város kisiparosai is kezdenek ébredezni. Kezdi belátni, hogy csak egyesülésben van erő. Szétforgácsolva, megélhetésük hovatovább bizonytalanabb. Vasárnap délután a székelyudvarhelyi cipésziparosok, a szabad lyceum lefolyása után, értekezletet tartottak a polgári önképzőkör nagytermében. Az érte-

kezleten mindvégig jelen volt Biró István főreáliskolai tanár is, aki az ügy előmozdítását nagyban segítette. De ott voltak városunk derék cipésziparosai is majdnem teljes számban. Az értekezletet — felkérés folytán — Betegh Pál lapszerkesztő nyitotta meg és vezette a tanácskozást. Majd Rájk József ismertette a készáru csarnok előnyeit. Például hozta fel a tordai ipari és gazdasági hitelszövetkezet csizmadiaipari szakcsoportjának fényes eredményeit. E szakcsoport ugyanis 1907. évi forgalma 246,307 K 35 fillér volt. Az egyes szakcsoportbeli tagoknak kész munkáért 97,336 K 50 fillért fizetett ki. Eladtak 9767 pár lábbelit 114,250 K 14 fillérért és a szakcsoport külön nyeresége 2462 K 88 fillér volt. Csoport betétjük 10000 K, melyhez ugyanannyi államsegélyt kaptak. A szervezési szabályok beható ismeretése után, az értekezlet elnöke meggyőző példákkal buzdította a jelenvoltakat és kezdetét vette a részjegyek aláírása. Csakhamar együtt volt a szükséges taglétszám és a megfelelő üzletreszek mennyisége. Mai napig 29 részjegy van jegyezve a következő sorrendben: Szombatfalvy József, Szócsa János, Darnóczy József, Koronkay Ferenc, Kelemen Rezső, Gábor Attila, Kállay József, Szántó Ferenc, Borbély József, Konecz Lajos, Fénya András, Borbély Bonaventura, Lőrincz Károly, Mercz Károly, Dregán László, Nagy István, Miklós István, Tancel Károly, Benedek Géza, Balázs Antal. Most immár csak az van hátra, hogy a székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet kebelében véglegesen megalakuljon a cipészipari szakcsoport és az Országos Központi Hitelszövetkezettől megnyerje az országgyűlés által megszavazott és a központba átutalt 1 millió 400000 korona összegből illető iparfejlesztési segítségét. Reméljük, hogy ez az új alakulás nem jut a csizmadiaik által egy évvel ezelőtt megalakított szakcsoport sorsára, a melynek életbe léptetését éppen az Országos Központ jóváhagyása késlelteti.

— **Adomány a siketnémáknak.** Szathmáryné Sándor Ida székelymuzsnai tanítónő az általa rendezett színielőadás jövedelméből 10 koronát küldött a kolozsvári siketnémáknak.

— **Ref. tanítók egyesülete.** Az udvarhelyi ref. egyházmegye területén működő ref. népiskolák tanítói még a nyáron mozgalmat indítottak, hogy a saját, különálló érdekeik munkálására egy vármegyei ref. tanítóegyesületet alakítsanak. A megkezdett akcióhoz való csatlakozásra felszólították a nevezett egyh. megye területén működő ref. énekezőeket is. Mint értesülünk, a felszólítás eredménnyel járt, amennyiben e hó 17-én d. u. 5 órakor a Székelykeresztúron mintegy husz ref. tanító és énekezőből álló szűkebbkörű értekezlet kimondotta egy vármegyei ref. tanítók és kántorok egyesületének alakítását. Az új egyesület célja a már említett külön álló érdekek munkálásán kívül kiterjed a tanítás és egyházas nevelés körébe tartozó ismeretek gyarapítására, e nevelés elveinek megvitatására, tisztázására és terjesztésére. Célja lesz továbbá

az egyháztársadalmi tevékenység körébe tartozó tennivalóknak megvitatása is és e téren a ref. tanítóknak, illetőleg énekezőeknek az őket megillető munkakör biztosítására, annak fejlesztése, irányítása; végül a ref. egyh. zene és templomi éneklés fejlesztése s annak egységes etikai és esztétikai szempontok szerint való irányítása, valamint az egyesület tagjai között, de azonkívül is, a ref. egyh. öntudat fejlesztése és ápolása. Az értekezlet egy bizottságot is küldött ki, mely az általa körvonalazott célok figyelembevételével, készítsen alapszabálytervezetet, melynek sorsa felett a március hónap folyamán összehívandó alakuló nagygyűlés lesz hivatva dönteni. Örömmel adjuk e hirt, mert csak örülni tudunk azon nagy erkölcsi erőnek, mely tisztességes emberek tisztességes célokra való egyesülésében rejlik. Ohajtjuk, hogy a tervbevett egyesülés mielőbb valósággá váljék és működését — minél szélesebb körben — áldásosan folytathassa.

— **Székelymuzsnán** e hó 19-én rendezett színielőadásra befolyt 135 korona. Kiadás volt 76 K 56 fillér. Maradt tiszta jövedelem a „kézi munka-alap” javára 58 K 44 fillér. Kiss Jakab 2 K, Pulszky Mihály 1 K 60 f, Bedő Ödön, Mátyás Jánosné Jakab József, Várdi Lajos 80—80 f, Nagy F. né Kerestely Mari, Sándor Margit 60—60 fillér, Rabocska István 40 fillér és Mester Pál id. 20 fillér felülfizetését köszönettel nyugtázom. Szathmáryné Sándor Ida, áll. tanítónő.

— **Mit kívánnak az iparosok?** A magyar építő iparosok országos szövetsége fontos összejövetelt tartott és programját kilenc pontban állította össze. És pedig: 1. Mivel az ipari fejlődés Magyarországon másképp nem képzelhető, csak úgy, hogy a fejlődés eszközeiről Magyarország maga rendelkezik, kívánják az ország önálló gazdasági berendezését, az elkülönített vámterületet és az önálló nemzeti bankot. 2. Követelik a hatósági védelmet a magyar ipar részére, a kontárkodás megakadályozását célzó rendeletek végrehajtását és megfelelő rendelkezések tételét. 3. Követelik az ipari közigazgatás egyszerűsítését. 4. Követelik a hazai viszonyoknak megfelelő ipartörvény sürgős megalkotását a kárpátok elvének minél teljesebb kiépítésével. 5. Követelik, hogy Magyarország ipara a közösgyi szállításokban a kvóta arányának megfelelő százalék szerint részesedjék. 6. Követelik a munkásbetegségitésről szóló törvény sürgős módosítását. 7. Követelik az iparosnyugdíj- és rokkanttörvény létesítését. 8. Az adózás terén követelik a létminimum megfelelő megállapítása mellett az adókötelezettségben a tiszta progresszív rendszer behozatalát egységes jövedelmi adóval külön kereseti adó nélkül és az adókules leszállításával. 9. Követelik a katonai szolgálati időnek leszállítását.

— **Gazdaköri mulatság.** Az etédi gazdakör igen hasznos ügy felkarolására rendezett minap sikerült mulatságot. A folyó évben buza, rozs, zab és répával bevetendő szántókon, valamint lóhere, lucerna és réti kaszálókon szuperfoszfát vagy cilisaletróm műtrágyákkal kísérletet eszközölnek. E célra rendezték a mu-

latságot, hogy annak jövedelméből fedezzék a költségeket. A mulatság 49 K 61 fillért jövedelmezett. Felülfizettek: Gagyhy Dénes tanár 8 K 20 f, Mére József 5 K, Lányi József 3 K, Dr. Viola Sándor, Jakab Mihály, Kállai Lajos, Árus József, Nagy Dénes, Csia Kálmán, N. N., Dr. Ádám Endre, Tóth Ferenc 2—2 K, Bartos Ferenc, Jakab Antal, László József, ifj. Máté László 1—1 K, Tövisi Miklós, Szabó Márton 60—60 f, Szpráncz Mária, Lőrincz András 50—50 f., Szilágyi Béla, Bálint Zoltán, Gothárd József, Márkus Ábrahám 30—30 f., Demeter Lajos 20 f., Kelemen Lajos 10 f. Fogadják a gazdakör köszönetét.

— **Tavaszi időnyre** megérkeztek már a kiváló gyártmányu, legjobb minőségű belföldi és angol gyapjűdivat férfiruha szövetek, melyekből mérték után minden izlésnek megfelelő rubákat megrendelésre készített Szenkovits János utóda férfi divat osztályában Székelyudvarhelyt.

ANGOL-KÓR

tönkre fogja tenni az Ön gyermekének egészségét, ha nem tesz ellene gyorsan valamit.

SCOTT csukamájolaj EMULSIÓ-ja megszünteti az angolkórt, megerősíti a csontokat és egészséges hussal borítja azokat.

Azonfelül, és ez az, a mit tapasztalt szülők teljes értéke szerint meg tudnak becsülni, — semmi nehézséggel nem jár a kis szenvedőt rábírt arra, hogy a **SCOTT-féle Emulsió-t** bevegje, mert kellemes tejfeles íze van. A gyermek megemésztí még ha a tejtől undorodik is.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. kapható minden gyógytárba.

Uj és használt

kocsik

jutányos árban kaphatók:

Balázs Sándor kocsigyártó és fényező üzletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. sz. alatt. Kocsijavításokat és tapezírer munkákat elvállal pontosan teljesít.

MIÉRT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekélytőst zeget „AZ ÜZLET”-re rácsánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhival Budapest, V. Sas-utca, 12. sz.

Magyar Könyvviteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvviteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél innyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mester-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

Allamilag ólomzárolt lucerna és lóheremagot tavaszi búzát, koránérő és bőtermő vetőzabot, búkköny, bal-tacim, répamag stb. vetőmagvakat elsőrendű, megbízható minőségben szállít a

SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE MAROSVÁSÁRHELY.

Ne feledje el

hogyan a hirdetések
gondos átolvasása
Önök valószínűleg

Aki nálunk hirdet annak sikere van.

A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk; kíváncsiak a kliséit is beszerzünk

Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re szíveskedjék hivatkozni.

HIRDETMEY.

Segesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyésztő-állatvásár

folgyó évi március hó 12-én fog az új marhavásártérén megtartatni.

A vásár alkalmával a város által díjak 700 K összegben fognak kiosztatni.

Helypénzek vagy más díjak nem szedettek.

Díjakban csakis azon Nagyküküllő vármegyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább 3/4 (háromnegyed) év óta birtokukban van.

A városi tenyész-állatvásárral kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szerint járási tenyész-állatdíjazás is fog megtartatni.

A márhalevél feltétlenül elhozandó.

A vásár alkalmával községek és föld-birtokosok tenyész-állatokban szükségletüket fedezhetik.

Segesvár, 1910 évi február hóban.

A városi tanács.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American Dentist

legközelebb Székelyudvarhelyre érkezik és megkezd *fogorvosi* renddelését.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállíttatnak Betegh Pál könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kaphatók.

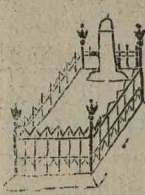
Képes

levelezőlapok a legnagyobb választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, papir- és rajzszekereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Unitáriusoknak

igen becses Konfirmációi Emlék a Demeter Dénes homoródkarácsonfalvi lelkész által írt, az E. K. T. 280—902. sz. alatt elfogadott és ajánlott gazdag tartalmu, sok képpel megjelent 84 oldalas könyv. Füzve 40 f, kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Sírkövek és lépcsők

mindenféle kivitelben a legszolidabb árak mellett kaphatók:

Imreh Márton

kőfaragó és sírkőraktárosnál Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. szám alatt.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

1848

eredeti angol, francia és amerikai toalett-modell közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingven mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

TALÁLÓS o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el, Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálást** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legcsekélyebb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

**Apró a hirdetés,
apró a költség!**

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szér. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-karttyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel. levélpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző papirok, könyvkötő papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papírok minden súlyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek. hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-fal-diszek, klotzetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány-és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, díszitollszárazak. Írók, fekete, színes és másoló-írók, notes írók, csavarírók (crayonok), zsebírónok, csavaríróbetétek, íróvédők, író-heggyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és fúvókák. Monogramok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcsa és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató deszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-eszéke, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek szőnyeg szegek, kapesok stb